

Arbetsrapport nr 7

Läsvanestudien

En tabellrapport

Rudolf Antoni och Therese Eriksson

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Arbetsrapport nr. 7

Läsvanestudien

En tabellrapport

Rudolf Antoni och Therese Eriksson

ISSN 1101-4679

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för Journalistik och Masskommunikation

Box 710, 405 30 GÖTEBORG

Telefon: 031-786 49 76 • Fax: 031-786 45 54

E-post: majken.johansson@jmg.gu.se

2002

Innehållsförteckning

Inledning	3
Dagstidningsläsning	4
Morgontidningsläsning	5
Morgontidningsläsning och andra medier	10
Prenumeration	13
Kvällstidningsläsning	17
Gratis tidningar och Internet	19
Slutord	22
Bilaga	23
Referenser	24
Tabellförteckning	25

Inledning

Med allt färre tidningsläsare, sjunkande upplagor samt en rad nya medier på marknaden är det inte underligt att dagspressen bävat under 1990-talet. Intåget av Internet, morgon-TV sändningar och gratistidningar som Metro utgjorde alla tänkbara hot mot den traditionella dagspressen. Farhågorna om att papperstidningen inom en snar framtid skall komma att ersättas av nya medier gör att det nu är oerhört viktigt att förstå sig på tidningsläsaren och de vanor som omgärdar det dagliga läsandet.

Dagspressens tillbakagång under 1990-talet har ännu inte helt stabiliserats. Men nedgången av både upplagor och läsvanor har visat sig gälla främst de lösnummerförsålda tidningarna. Exempelvis har andelen kvällstidningsläsare minskat betydligt under en längre tid. När det gäller morgontidningarna ser vi däremot inte samma mönster utan snarare att läsningen ligger på en relativt stabil nivå. Detta trots att vi nu levtt några år med en kraftigt expanderad mediemarknad vars snabba utveckling på intet sätt verkar avta. Även om farhågorna om papperstidningens framtid nu stillats finns det fortfarande all anledning att årligen studera utvecklingen av dagstidningsmarknaden.

Föreliggande tabellrapport inleds med en övergripande bild av den totala dagstidningsläsningen, vilket innebär både morgon- och kvällstidningsläsning. Därefter läggs fokus på läsandet av morgontidningar, dess utveckling över tid, samt hur denna utveckling ser ut i olika demografiska grupper. I ett antal tabeller kommer även relationen mellan morgontidningsläsning och användandet av andra medier presenteras. Därefter ägnas först ett stycke åt morgontidningsprenumeration och sedan ett åt kvällstidningsläsning. Rapporten avslutas med ett avsnitt om den eventuella betydelse gratistidningar och det alltmer utbredda användandet av Internet har haft för dagstidningsläsningen under 1900-talets sista decennium.

Dagstidningsläsning

Tabell 1 Andel dagstidningsläsare (morgon- och/eller kvällstidningsläsning) 1986-2001 (procent)

	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
1	75	79	78	79	77	76	74	72	72	71	67	67	70	69	70	70
2	86	90	90	90	88	89	88	84	85	84	80	80	83	84	84	88
3	96	97	98	98	97	98	97	96	97	97	95	95	95	96	96	94

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

1 = Morgontidning minst 6 dagar/vecka och/eller kvällstidning minst 6 dagar/vecka

2 = Morgontidning minst 5 dagar/vecka och/eller kvällstidning minst 3 dagar/vecka

3 = Morgontidning minst 1 dag/vecka och/eller kvällstidning minst 1 dag/vecka

Den svenska befolkningen är ett tidningsläsande folk. Även i internationell jämförelse hamnar den svenska dagstidningsläsandet på en hög nivå. 1990-talet innebar visserligen en viss nedgång men det verkar som om detta nu börjar stabiliseras. Det senaste året visar dock en liten minskning sedan året innan. Från 1997 och fram till 2001 har andelen morgontidningsläsare minst fem dagar per vecka och/eller kvällstidningsläsning minst tre dagar per vecka ökat från 80 procent till 83 procent. De som läser tidningar minst sex dagar per vecka visar också på en viss ökning från 67 procent 1997 till 70 procent 2001. När det gäller läsning minst 1 dag i veckan kan vi under samma tidsperiod se en marginell minskning på endast en procentenhet.

Tabell 2 Dagstidningsläsning (morgon- och/eller kvällstidningsläsning) i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)

Ålder	1986	1988	1990	1992	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
15-19 år	79	86	79	77	72	70	66	73	72	72	75	84
20-29 år	81	81	82	85	75	74	67	66	69	73	69	80
30-39 år	87	90	89	87	84	83	76	76	77	82	80	86
40-49 år	90	94	92	91	89	87	84	87	87	85	86	90
50-59 år	91	93	94	91	93	93	89	87	89	90	91	91
60-75 år	86	92	91	90	89	88	87	89	91	90	90	92

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Med dagstidningsläsning avses morgontidningsläsning minst 5 dagar/vecka och/eller kvällstidningsläsning minst 3 dagar/vecka.

Sedan 1986 och fram till 2001 har dagstidningsläsningen varit stabil i de flesta åldersgrupper. En ökning kan dock ses inom ålderskategorierna 15 till 20 år och 60 till 75 år. 1986 var det 79 procent av den yngre ålderskategorin som regelbundet läste morgon- och/eller kvällstidningar. 2001 har denna siffra ökat till 84 procent. När det gäller den äldre befolkningen läste 86 procent regelbundet en dagstidning 1986, vilket kan jämföras med 92 procent 2001. Traditionellt står större delen regelbundna läsare att finna just inom den äldre befolkningen. Tidsaspekten (mer tid för att läsa) har länge använts som förklaring till varför äldre läser mer än genomsnittet.

Morgontidningsläsning

Tabell 3 Regelbundenhet i morgontidningsläsning 1985-2001 (procent)

Läsning/v	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
< 1 d/v	8	10	8	8	9	9	10	10	11	10	10	13	12	13	12	11	12
1-2 d/v	3	4	4	3	3	4	4	5	5	5	5	6	4	3	4	4	3
3-4 d/v	10	9	8	8	8	7	8	8	10	9	9	11	10	9	9	9	9
5 d/v	10	8	8	9	9	10	9	11	8	10	10	9	10	9	10	11	10
6-7 d/v	69	69	72	72	72	71	70	67	66	66	66	62	64	66	65	66	65
Totalt	100	100	100	100	101	101	101	100	100	100	100	101	100	100	100	100	99
Minst 5 d/v	79	77	80	81	81	81	79	78	74	76	76	71	74	75	76	77	75
Antal svar	2044	1845	1672	1643	1578	1582	1573	1730	1684	1560	1623	1618	1594	3228	3143	3077	3120

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Regelbundenheten i morgontidningsläsandet har sedan 1985 sjunkit något. 2001 är det 12 procent av befolkningen som inte läser någon morgontidning alls. Efter bottenåret 1996 då endast 71 procent regelbundet läste en morgontidning (minst fem dagar per vecka) har läsningen dock stabiliserats och 2001 är 75 procent regelbundna morgontidningsläsare. Detta innebär samtidigt en minskning på två procentenheter från året innan.

Tabell 4 Regelbundenheten i morgontidningsläsning inklusive och exklusive Metro 1999-2001 (procent)

	1999		2000		2001	
	Exkl. Metro	Inkl. Metro	Exkl. Metro	Inkl. Metro	Exkl. Metro	Inkl. Metro
< 1 dag/vecka	15	10	16	9	17	10
1-2 dagar/vecka	3	4	4	4	4	4
3-5 dagar/vecka	17	20	16	21	15	19
6-7 dagar/vecka	65	66	65	66	65	66
Minst 3 d/v	82	86	81	87	80	85
Minst 5 d/v	73	77	73	78	73	77

Kommentar: Samtliga svarande ingår i urvalet.

Ovanstående tabell visar tydligt tidningen Metros betydelse för regelbundenheten i morgontidningsläsningen. Inkluderar vi Metro i våra beräkningar blir andelen regelbundna morgontidningsläsare större. Tvärtom blir också andelen icke-läsare (dvs. mindre än 1 dag/vecka) lägre om vi inkluderar Metro i morgontidningsläsandet. Detta mönster är ungefär det samma för de tre undersökta åren. Metro har idag en särställning på gratistidningsmarknaden och fungerar, framförallt i Stockholm, som en traditionell morgontidning.

Tabell 5 Andelen morgontidningsläsare minst 5 dagar/vecka i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)

Ålder	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
15-29 år	67	70	68	67	69	66	64	62	61	61	54	61	59	61	60	60
30-49 år	80	82	84	85	83	81	79	74	76	77	70	72	74	74	75	73
50-64 år	84	87	88	87	87	85	86	85	86	87	82	83	84	84	85	84
65-75år	81	84	88	90	85	86	81	82	85	82	84	84	85	84	87	86

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Tabell 5 visar att svenskarna i åldrarna 15 till 49 år läser morgontidningen i mindre utsträckning än de som är mellan 50 och 75 år. Mellan 1986 och 2001 ser vi en minskning med 7 procentenheter för den svenska befolkningens läsvanor i åldrarna 15 till 29 år. Samma minskning gäller för befolkningen mellan 30 och 49 år. Däremot kan vi se en ökning bland de som är mellan 65 och 75 år. 1986 läste 81 procent av dessa en morgontidning minst 5 dagar i veckan och 2001 är denna siffra uppe i 86 procent. Befolkningen i åldrarna 50 till 64 år läser lika regelbundet 2001 som 1986. 84 procent av svenskarna inom den åldersintervallen läser regelbundet en morgontidning. Eftersom ålder är en viktig förklaringsfaktor för dagstidningsläsningen kommer denna variabel härfter att studeras i en mer finfördelad tabell. Detta för att bättre belysa detaljer som annars faller bort.

Tabell 6 Andelen morgontidningsläsare 6-7 dagar i veckan i olika åldersgrupper 1985-2001 (procent)

Ålder	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
15-19 år	61	55	53	55	47	50	52	42	43	42	37	39	50	45	50	48	49
20-24 år	60	55	58	55	57	42	48	46	53	45	43	45	40	44	46	36	35
25-29 år	59	59	56	62	62	69	56	54	55	59	58	41	47	51	50	47	49
30-34 år	61	63	66	66	69	71	64	64	54	57	56	51	53	58	54	50	59
35-39 år	62	67	73	72	71	69	77	62	66	66	63	58	60	58	63	59	55
40-44 år	70	76	78	84	81	76	72	70	66	68	71	67	63	68	67	68	70
45-49 år	75	72	87	75	74	79	79	68	73	69	72	68	70	73	66	72	67
50-54 år	77	73	71	82	80	84	75	75	76	74	80	73	72	76	75	74	70
55-59 år	79	76	82	81	78	74	80	76	84	81	80	79	72	75	74	79	75
60-64 år	85	79	82	81	83	77	75	80	77	79	86	74	83	76	78	78	81
65-70 år	82	78	84	85	87	82	80	78	77	79	78	86	81	81	77	85	82
71-75 år	80	77	77	79	80	84	87	75	79	80	78	75	79	80	82	85	83

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

De senaste åren är det knappt hälften av befolkningen i åldrarna 15 till 29 år som dagligen läser en morgontidning. Sedan 1985 är det också inom denna åldersgrupp som läsningen minskat mest. Det är främst den äldre delen av befolkningen som dagligen läser en morgontidning och över tid har det knappast skett några förändringar alls inom ålderskategorin 60 till 75 år. Det bör dock nämnas att den dagliga läsningen sedan 1985 minskat mer eller mindre inom samtliga åldersgrupper med undantag för åldrarna 40 till 44 år och 65 till 70 år där läsningen varit stabil.

Tabell 7 Morgontidningsläsning i olika åldersgrupper 1997-2001 (procent)

Läsning	15 – 29 år					30 – 49 år					50 – 64 år					65 – 75 år				
	'97	'98	'99	'00	'01	'97	'98	'99	'00	'01	'97	'98	'99	'00	'01	'97	'98	'99	'00	'01
< 1d/v	20	20	19	16	19	11	13	10	12	13	8	9	9	7	9	9	8	10	8	10
1-2 d/v	6	6	7	8	6	5	3	4	5	4	3	1	2	2	2	3	1	2	2	1
3-5 d/v	28	27	25	32	31	23	20	24	22	20	14	14	14	14	15	7	10	9	5	7
6-7 d/v	46	47	49	44	45	62	64	62	62	63	75	76	75	77	75	81	80	79	85	82
Minst 5 d/v	61	59	61	60	59	72	74	74	75	73	83	84	84	85	84	84	85	84	87	86
Antal svar	369	718	716	677	643	569	1186	1109	1056	1108	415	856	870	887	943	225	468	448	457	426

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Större delen av icke-läsarna återfinns hos befolkningen i åldrarna 15 till 29 år. 2001 är det 19 procent inom denna ålderskategori som läser en morgontidning mindre än 1 dag per vecka. Denna siffra har i stort sett varit stabil sedan 1997 förutom år 2000 då siffran var något lägre. Den dagliga morgontidningsläsningen (6-7 dagar/vecka) ökar med åldern. 2001 är det 45 procent i åldrarna 15 till 29 år som dagligen läser en morgontidning, 63 procent i ålderskategorin 30 till 49 år, 75 procent bland de som är mellan 50 och 64 år och

82 procent bland de äldsta. Mellan åren 1997 och 2001 har dessa siffror varit i stort sett stabila. Motsvarande tendens står att finna när det gäller de som läser en morgontidning tre till fem dagar per vecka. Detta läsmönster är mycket vanligt i den yngsta gruppen där siffran ligger på ungefär 30 procent, men blir med åldern mindre och mindre framträdande. Således är de yngre åldersgrupperna mer sporadiska i sin läsning.

Tabell 8 Morgontidningsläsning efter kön 1995-2001 (procent)

Läsning per vecka	Män							Kvinnor						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
< 1 d/v	9	12	12	14	12	12	14	10	16	13	12	12	10	11
1-2 d/v	5	6	5	3	4	4	3	5	4	4	3	4	4	4
3-5 d/v	21	19	21	19	20	21	18	18	19	18	19	18	18	19
6-7 d/v	66	63	63	65	64	63	64	67	61	66	67	66	68	66
Minst 5 d/v	77	72	74	74	76	75	75	76	69	74	76	75	78	76
Antal svar	812	748	780	1596	1538	1515	1540	810	839	798	1632	1570	1562	1568

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Män och kvinnor läser i stort sett lika regelbundet. 2001 läser 75 procent av männen regelbundet någon morgontidning. Motsvarande siffra för kvinnorna är 76 procent. Mellan åren 1995 och 1996 sker de största förändringarna bland kvinnorna. 1995 var andelen regelbundna läsare 76 procent och året efter 69 procent vilket innebär en minskning på 7 procentenheter. Mellan samma tidsperiod är minskningen bland männen 5 procentenheter från 77 procent 1995 till 72 procent 1996. Tidigare läsvanestudier har visat att 1996 var ett allmänt bottenår när det gäller befolkningens läsvanor (se exempelvis Jansson, 1998). Detta syns även i ovanstående tabell då både männens och kvinnornas läsning ökar igen 1997.

Tabell 9 Morgontidningsläsning efter sysselsättning 1995-2001 (procent)

Läsning per vecka	Förvärvsarbetande							Ej förvärvsarbetande						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
< 1 d/v	8	10	10	11	9	9	10	18	17	18	20	21	17	20
1-2 d/v	4	5	4	2	3	4	3	7	11	7	5	7	7	5
3-5 d/v	19	22	22	20	21	21	21	26	25	25	22	23	29	24
6-7 d/v	69	63	64	67	68	66	66	49	47	50	51	49	48	51
Minst 5 d/v	81	74	75	77	79	78	78	60	55	64	61	61	63	59
Antal svar	909	897	864	1845	1755	1770	1821	325	342	362	576	559	494	483

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Som "ej förvärvsarbetande" räknas studerande, arbetslösa och personer som har beredskapsarbete eller genomgår arbetsmarknadsutbildning.

Den delen av befolkningen som förvärvsarbetar läser också morgontidningar i större utsträckning än de som inte förvärvsarbetar. 2001 är det hela 78 procent av förvärvsarbetarna och endast 59 procent av de som inte förvärvsarbetar som läser en morgontidning regelbundet. Andelen icke-läsare är också högre bland dem som inte har något arbete. 2001 är det 20 procent av dessa som läser en morgontidning mindre än 1 dag per vecka medan det endast är 10 procent bland de som arbetar. Över tid, det vill säga mellan åren 1995 och 2001, ligger morgontidningsläsningen minst 5 dagar i veckan på en relativt stabil nivå inom de båda sysselsättningsgrupperna även om det skett en viss minskning.

Tabell 10 Morgontidningsläsning efter subjektiv klass 1996-2001 (procent)

Läsning	Arbetare						Lägre tjänstemän						Högre tjänstemän					
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1996	1997	1998	1999	2000	2001
< 1 d/v	16	17	17	16	14	15	8	9	7	8	8	10	2	5	7	9	4	8
1-2 d/v	6	5	4	4	5	4	5	3	2	4	4	2	3	3	2	3	3	3
3-5 d/v	23	21	22	24	23	22	17	17	16	17	17	16	20	17	11	13	13	14
6-7 d/v	55	57	57	58	57	59	70	71	74	71	72	73	75	75	81	76	80	75
Minst 5 d/v	66	66	68	70	71	70	78	80	82	80	82	82	84	85	89	85	88	84
Antal svar	693	667	1332	1286	1266	1321	391	413	799	766	800	770	184	185	431	392	394	422

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Subjektiv klass innebär att den svarande uppgett i vilken social klass hennes eller hans nuvarande familj hör hemma.

Det finns skillnader i läsning mellan de resurssvaga och resursstarka grupperna i samhället. Andelen icke-läsare är betydligt högre bland arbetare än bland tjänstemän. 2001 är det 15 procent av arbetarna som inte läser någon morgontidning. Motsvarande siffra för de lägre tjänstemännen är 10 procent och bland de högre tjänstemännen endast 8 procent. Däremot har andelen icke-läsare procentuellt ökat mer bland de högre tjänstemännen mellan åren 1996 och 2001 medan de andra två samhällsgrupperna uppvisar mer stabila siffror under samma period. De som är mest regelbundna i sin läsning (dvs. minst 5 dagar/vecka) är de högre tjänstemännen. Bland arbetargruppen och de lägre tjänstemännen har däremot den regelbundna läsningen mellan åren 1996 och 2001 ökat. 1996 läste 66 procent av arbetarna regelbundet en morgontidning och 2001 är samma siffra uppe i 70 procent. Läsningen bland de lägre tjänstemännen har under samma tid ökat från 78 procent till 82 procent. En tänkbar förklaring till denna ökning är dock att tidslinjen i ovanstående tabell börjar på bottenåret 1996.

Tabell 11 Morgontidningsläsning efter boendeort 1996-2001 (procent)

Läsning per vecka	Ren landsbygd						Mindre tätort						Större tätort/stad						Sthlm/Gbg/Malmö					
	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'96	'97	'98	'99	'00	'01
< 1 d/v	12	14	13	11	10	14	14	13	12	10	12	12	10	10	13	12	11	10	15	10	12	16	11	17
1-2 d/v	6	4	2	4	4	5	5	5	3	5	3	4	5	3	4	3	4	3	5	4	2	4	8	4
3-5 d/v	22	21	20	19	19	22	19	23	21	23	20	17	20	17	18	18	19	18	18	19	17	19	18	19
6-7 d/v	60	62	66	66	67	59	62	59	64	63	65	68	65	70	66	67	67	70	62	67	68	62	63	60
Minst 5 d/v	69	73	75	76	76	69	70	70	75	74	76	77	73	78	74	77	78	79	70	78	79	73	74	73
Antal svar	311	312	737	489	502	489	561	520	523	730	689	751	506	508	1481	1387	1428	984	204	204	449	443	427	829

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Sedan 1996 har andelen regelbundna läsare ökat i samtliga boendeorter och då främst i de mindre och större tätorterna. Ett undantag är bland befolkningen på landsbygden. Visserligen ökade andelen regelbundna läsare från 69 till 76 procent under perioden 1996-2000, men 2001 faller denna siffra tillbaka till utgångsläget. I de mindre tätorterna har läsningen ökat från 70 procent 1996 till 77 procent 2001 och i de större tätorterna från 73 procent till 79 procent under samma tidsperiod. Motsvarande ökning i storstäderna ligger på 3 procentenheter från 70 till 73 procent. Morgontidningsläsningen är mest utbredd i de större tätorterna där 79 procent av befolkningen uppger att man läser regelbundet år 2001, vilket kan jämföras med storstäderna där 73 procent uppger samma sak. Det är också i de större tätorterna som den dagliga läsningen är mest utbredd. Detta trots att det endast är i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö man kan räkna med att tidningen Metro slår igenom och påverkar läsvanorna i positiv riktning. En möjlig anledning till att denna effekt inte syns tydligare är att det är upp till den svarande att avgöra om Metro skall räknas som en morgontidning eller ej. Således kan Metroläsarna falla utanför ramen för denna statistik.

Tabell 12 Morgontidningsläsning efter politiskt intresse 2001 (procent)

	Mycket politiskt intresserad	Ganska politiskt Intresserad	Inte särskilt politiskt intresserad	Inte alls politiskt Intresserad
Mindre än 1 d/v	7	11	13	22
1-2 d/v	3	3	4	5
3-5 d/v	15	16	21	19
6-7 d/v	75	70	62	54
Minst 5 d/v	85	79	72	63
Antal svar	284	1193	1279	293

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Det finns ett tydligt samband mellan befolkningens politiska intresse och deras morgontidningsläsning. Av de som uppger att de är mycket politiskt intresserade läser 85 procent en morgontidning regelbundet. Av de som däremot inte har något politiskt intresse alls är det 63 procent som regelbundet läser en morgontidning och 22 procent som säger sig läsa en tidning mer sällan än en gång per vecka.

Tabell 13 Morgontidningsläsning bland prenumeranter och icke-prenumeranter 1995-2001 (procent)

Läsning per vecka	Prenumeranter							Icke-prenumeranter						
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
< 1 d/v	2	3	2	2	3	1	2	35	42	42	41	37	36	41
1-2 d/v	2	3	3	1	2	2	1	15	13	9	7	11	12	10
3-5 d/v	14	15	15	14	14	12	13	36	33	33	33	35	39	34
6-7 d/v	82	79	81	83	82	85	85	15	12	16	19	17	14	15
Minst 5 d/v	89	86	89	90	90	92	92	34	26	31	35	36	35	32
Antal svar	1245	1206	1173	2338	2307	2228	2236	379	412	421	855	784	821	844

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

De flesta prenumeranter läser en morgontidning åtminstone någon gång i veckan. 92 procent läser tidningen minst 5 dagar per vecka, vilket är en ökning sedan 1995. Av icke-prenumeranterna är det fler som läser tidningen mindre än 1 dag i veckan än minst 5 dagar per vecka. 32 procent av icke-prenumeranterna läser en morgontidning regelbundet (minst 5 dagar per vecka). Förekomsten av en morgontidningsprenumeration i hushållet har således stor betydelse för regelbundenheten i läsningen.

Morgontidningsläsning och andra medier

Tabell 14 Morgontidningsläsning i relation till radiolyssnande, TV-tittande och Internetanvändning 2001 (procent)

Läsning per vecka	Radiolyssnande			TV-tittande			Internetanvändning	
	Dagligen	3-6 d/v	< 3 d/v	Dagligen	3-6 d/v	< 3 d/v	Flera d/v	<Flera d/v
< 1 d/v	10	13	22	12	12	24	12	12
1-2 d/v	3	4	4	3	3	7	4	4
3-5 d/v	16	24	18	17	23	18	17	19
6-7 d/v	71	59	56	68	62	51	67	65
Minst 5 d/v	80	71	64	77	74	53	76	76
Antal svar	1780	863	477	2161	769	190	1948	1472

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. I radiolyssnandet ingår följande radiokanaler; P1 i Sveriges Radio, P2, P3, P4 i Sveriges Radio/Lokalradion, Rix FM, Radio City, NRJ/Radio Energy, Mix Megapol, Annan privat lokalradio. I TV-tittandet ingår följande TV-kanaler; SVT1, SVT2, TV3, TV4, Kanal 5, TV6, TV8, ZTV, MTV, Canal+, TV 1000, Eurosport, Filmkanal, Annan svensk kanal.

Av dem som dagligen lyssnar på radio är det hela 80 procent som minst 5 dagar i veckan läser en morgontidning. Bland de dagliga TV-tittarna är samma siffra 77 procent. När det gäller de regelbundna Internetanvändarna och de som aldrig eller mer sporadiskt använder Internet är dock skillnaderna så små att denna faktor inte verkar spela någon roll för dagstidningsläsandet. Men det är tydligt att det finns ett samband mellan människors tidningsläsning och den mer traditionella medieanvändningen. Lyssnar man regelbundet på radio eller tittar ofta på TV läser man också regelbundet dagstidningar.

Tabell 15 Morgontidningsläsning i relation till tittande på olika TV-kanaler 2001 (procent)

Läsning	SVT1 eller SVT2			TV4			TV3 eller Kanal 5		
	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ aldrig
< 1 d/v	10	14	31	13	10	23	15	10	12
1-2 d/v	3	3	8	3	3	5	4	3	3
3-5 d/v	16	25	18	19	19	13	22	18	16
6-7 d/v	70	57	43	65	68	59	59	69	69
Minst 5 d/v	80	69	51	75	78	65	70	78	77
Antal svar	2166	719	235	2273	636	211	1066	734	1320

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Tabellen omfattar dem som har tillgång till respektive kanal.

Om man ser till TV-tittarnas läsvanor i förhållande till deras kanalpreferenser är det en tendens som omedelbart sticker ut. Ju mer benägen man är att välja public service-kanalerna SVT1 och SVT2 desto mer läser man och ju mer man ser på kommersiella TV-kanaler desto mindre sannolikt är det att man regelbundet läser en morgontidning. Av de som tittar på SVT:s kanaler 5-7 dagar per vecka är det 80 procent som också regelbundet läser en morgontidning. Denna siffra sjunker sedan ju mindre man tittar på SVT och av de som sällan eller aldrig tittar är det 51 procent som är regelbundna läsare och 43 procent som dagligen läser en morgontidning. Av de som istället 5-7 dagar per vecka väljer att titta på de rent kommersiella kanalerna TV3 och Kanal 5 är det 70 procent som regelbundet läser en morgontidning. Denna siffra är dock 7 procentenheter

högre för de som sällan eller aldrig tittar på dessa kanaler. Kopplingen mellan TV-kanalernas profiler och morgontidningsläsandet blir än mer tydlig då TV4-tittarnas läsande, just som kanalens profil, ligger mitt emellan de som väljer SVT:s mer faktabaserade programutbud och de som väljer de rent kommersiella kanalerna med fokus på förströelse och nöjen.

Tabell 16 Morgontidningsläsning i relation till tittande på TV-nyheter 2001 (procent)

Läsning	Rapport			Aktuellt			Nyheterna TV4		
	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ Aldrig
< 1 d/v	9	13	21	10	13	16	13	12	14
1-2 d/v	2	4	5	2	4	5	3	4	4
3-5 d/v	13	22	23	14	23	23	19	20	14
6-7 d/v	75	61	51	75	60	56	66	64	67
Minst 5 d/v	83	72	63	82	72	68	76	74	75
Antal svar	1337	1199	584	1377	1215	831	1126	1398	596

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Mot bakgrund av resultaten i tabell 15 ser vi att samma tendens gäller om vi enbart fokuserar på nyhetsprogrammen i SVT och TV4. De som tittar på SVT:s nyhetssändningar är mer regelbundna morgontidningsläsare än de som följer nyheterna på TV4. Det finns knappast några skillnader alls mellan SVT:s båda nyhetsprogram Rapport och Aktuellt. Ju oftare man tittar på SVT:s nyheter desto mer sannolikt är det att man också läser en morgontidning. Detta stämmer dock inte för de som tittar på Nyheterna på TV4. Där ser tidningsläsandet i stort sett likadant ut oberoende av om man tittar på nyheterna eller ej.

Tabell 17 Morgontidningsläsning i relation till tittande på regionala nyheter 2001 (procent)

Läsning	Regionala nyheter i SVT			Lokala nyheter i TV4			Regionala/lokala nyheter sammantaget		
	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Sällan/ Aldrig
< 1 d/v	9	11	21	13	11	14	11	12	22
1-2 d/v	2	4	5	2	4	4	2	4	6
3-5 d/v	14	20	22	17	22	16	15	22	20
6-7 d/v	75	65	52	67	64	66	72	62	52
Minst 5 d/v	83	76	63	76	75	74	80	74	62
Antal svar	1134	1221	765	830	1154	1136	1448	1235	437

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.
Regionala/lokala nyheter sammantaget är en hopslagning av de regionala nyheterna i SVT och de lokala nyheterna i TV4.

Det är inte bara när det gäller nyheter i allmänhet som de regelbundna morgontidningsläsarna återfinns främst bland SVT:s tittare. Som vi kan se i tabell 17 uppträder samma mönster även när det gäller de lokala nyhetsinslagen. 83 procent av de som väljer de lokala nyheterna på SVT är regelbundna läsare, jämfört med 76 procent av de som ser på TV4-nyheternas lokala sändningar. Det är en skillnad på 7 procentenheter vilket är det samma som för det allmänna nyhetsvalet (jmf. tabell 16). Även här ser vi ett tätt förhållande mellan hur mycket man tittar på SVT:s regionala nyheter och dagstidningsläsandet. Ju mer sällan man ser på nyheterna desto mindre benägen är man att regelbundet läsa en morgontidning. 63 procent av de som sällan eller aldrig tittar på SVT:s regionala nyheter är regelbundna läsare och 21 procent av dem är icke-läsare (dvs. läser mindre än 1 dag per vecka). Skillnaderna är dock i stort sett obefintliga mellan de som tittar och de som inte tittar på de lokala nyheterna i TV4.

Tabell 18 Morgontidningsläsning i relation till morgon-TV-tittande 2001 (procent)

Läsning	Morgon-TV på SVT2			Morgon-TV på TV4			Morgon-TV sammantaget		
	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig
< 1 d/v	16	15	12	20	13	11	19	13	11
1-2 d/v	4	4	3	5	3	3	4	4	3
3-5 d/v	20	19	18	18	24	17	19	23	17
6-7 d/v	60	63	67	56	59	69	58	60	69
Minst 5 d/v	71	72	76	67	70	78	68	71	79
Antal svar	330	514	2276	460	593	2067	591	653	1876

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.
Morgon-TV sammantaget är en hopslagning av Morgon-TV på SVT2 och Morgon-TV på TV4.

Sambandet mellan morgontidningsläsning och att titta på morgon-TV inte är lika tydligt som sambandet med TV-nyheter. Morgontidningsläsandet har alltså inte nämnvärt påverkats av att människor tittar på TV på morgonen. Visserligen är det främst bland de som sällan eller aldrig tittar på morgon-TV som man återfinner de regelbundna morgontidningsläsarna (79 procent). Men 68 procent av de som tittar på morgon-TV, antingen på SVT2 eller TV4 mer än 5 dagar per vecka, läser också regelbundet en morgontidning. Även om det är fler av de som väljer morgonsändningarna på SVT framför TV4 som är morgontidningsläsare är skillnaderna inte lika stora som när det gäller valet av kanal för att se på TV-nyheterna.

Tabell 19 Morgontidningsläsning i relation till lyssnande på olika radiokanaler 2001 (procent)

Läsning	P1			P4			Någon reklamradiostation		
	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig	5-7 d/v	1-4 d/v	Mer sällan/ Aldrig
< 1 d/v	6	10	14	8	13	18	15	13	12
1-2 d/v	2	2	4	3	3	4	4	4	3
3-5 d/v	9	15	21	15	21	22	22	23	15
6-7 d/v	83	72	61	75	63	55	59	60	71
Minst 5 d/v	88	83	71	83	74	66	71	71	79
Antal svar	458	334	2328	1320	677	1123	795	717	1608

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. I reklamradiostationerna ingår; Rix RM, Radio City, NRJ/Radio Energy, Mix Megapol, annan privat lokalradio.

Förhållandet mellan tidningsläsande och radiolyssnande följer samma mönster som förhållandet mellan tidningsläsande och de olika TV-kanalerna. Andelen regelbundna morgontidningsläsare är större bland de som väljer att lyssna på public-serviceradio än bland de som lyssnar på de kommersiella radiostationerna. Nästan 90 procent av de som dagligen lyssnar på P1-sändningarna är regelbundna tidningsläsare, vilket är betydligt mer än det är för reklamradiolyssnarna. Där är motsvarande siffra drygt 70 procent. En förklaring till skillnaderna är att de kommersiella radiokanalernas innehåll främst består av musik som lockar en yngre publik medan både P1 och P4 mer präglas av information och faktaprogram som bättre överensstämmer med behoven hos en äldre och mer tidningsläsande publik.

Prenumeration

Tabell 20 Den totala andelen prenumeranter samt andelen prenumeranter bland de regelbundna läsarna 1979-2001 (procent)

	1979	1982	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Totalt	80	79	78	79	80	80	77	76	77	75	74	72	73	72	72
Av läsare	86	87	87	86	87	86	85	84	83	83	83	82	81	80	81
Förvärsarb.					78	78	78	77	77	76	73	75	76	72	73
Ej förvärsarb.					80	77	67	65	68	65	67	62	63	64	61

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Med regelbundna läsare avses personer som läser morgontidning minst en dag per vecka. Som ”ej förvärsarbetande” räknas studerande, arbetslösa och personer som har beredskapsarbete eller genomgår arbetsmarknadsutbildning.

Sedan 1979 har den totala andelen prenumeranter sjunkit även om de senaste fyra åren uppvisar stabila siffror. Bland de regelbundna läsarna har prenumerationen till viss del sjunkit sedan 1987 även om de senaste åren även här har stabiliserats. Prenumerationsbenägenheten har främst minskat bland de som inte har ett arbete. Sedan 1987 har den minskat med cirka 20 procentenheter för denna grupp. Jämförelsevis har andelen minskat med endast fem procentenheter för de förvärsarbetande under samma period. Om vi bara ser till det senaste året, det vill säga från 2000 till 2001, har prenumerationsbenägenheten bland förvärsarbetande ökat något samtidigt som den minskat för de som inte har något arbete.

Tabell 21 Andelen svenskar med hushållsprenumeration, uppdelat i olika åldersgrupper 1979-2001 (procent)

Ålder	1979	1983	1987	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
15-19 år	83	73	81	76	76	72	79	71	75	80	74
20-24 år	76	63	62	53	56	58	57	51	53	49	50
25-29 år	69	64	68	62	63	56	58	58	58	53	52
30-39 år	83	81	78	78	67	65	65	61	64	59	60
40-49 år	79	83	85	82	80	79	73	78	77	72	75
50-59 år	87	82	83	86	86	85	81	83	82	82	78
60-75 år	82	86	89	84	86	86	86	81	83	86	84

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Vi har tidigare konstaterat att det främst är den äldre delen av befolkningen som regelbundet läser en morgontidning. Samma tendens ser vi i tabell 22 som visar att ungefär 80 procent av befolkningen över 50 år har en prenumerationsbenägenhet. Ålderskategorierna 15 till 19 år uppvisar också en hög andel prenumeranter, vilket beror på att många i denna åldern fortfarande bor kvar i föräldrahemmet. Detta blir ännu tydligare om vi studerar nästa ålderskategori (20 till 29 år) då andelen prenumeranter är betydligt lägre som en följd av att många i denna åldern flyttar hemifrån till eget hushåll. Det är endast för befolkningen mellan 60 och 75 år som prenumerationsbenägenheten har ökat över tid. Det är främst bland de nybildade hushållen eller ålderskategorierna 20 till 24 år samt 30 till 39 år, som antalet prenumeranter minskat mest – runt 25 procent sedan 1979.

Tabell 22 Andelen svenskar med hushållsprenumeration, efter subjektiv klass 1995-2001 (procent)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Arbetare	69	65	65	63	65	64	65
Lägre tjänsteman	82	84	79	80	81	78	78
Egenföretagare	83	82	81	77	80	81	78
Högre tjänsteman	92	89	84	88	83	86	82

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Subjektiv klass innebär att den svarande själv har fått uppge i vilken social klass hennes eller hans nuvarande hushåll hör hemma.

Den högsta andelen prenumeranter (82 procent) återfinns bland de högre tjänstemännen och den lägsta bland de som ser sig själva som arbetare (65 procent). Lägre tjänstemän och egenföretagare ligger på en något lägre nivå än de högre tjänstemännen. De två mittgrupperna uppvisar snarlikt prenumerationsmönster över tid och i senaste årets undersökning landar de båda på 78 procent prenumeranter. Sedan 1995 har andelen prenumerationshushåll minskat i samtliga grupper. Den största nedgången återfinns dock bland de högre tjänstemännen (10 procent). I de övriga grupperna har andelen hushållsprenumerationer gått ner med ungefär 4 procentenheter. Detta innebär att prenumerationsklyftan mellan arbetarhushållen och de högre tjänstemannahushållen har minskat från 23 procent 1995 till 17 procent 2001. Skillnaden i andel hushållsprenumerationer mellan arbetarna och mittgrupperna lägre tjänstemän och egenföretagare ligger dock stabilt på 13 procent. Med andra ord är det främst klyftan mellan de högre tjänstemännen och de lägre tjänstemännen samt egenföretagarna som har minskat medan arbetarna stadigt ligger på en lägre nivå än övriga grupper.

Tabell 23 Olika sätt att anskaffa tidningen bland regelbundna läsare som inte är prenumeranter 1979-2001 (procent)

	1979	1983	1987	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Lånar av bekanta	11	9	4	9	9	10	13	6	6	8	4
Läser hos bekanta	17	10	12	17	15	14	15	16	14	12	14
Läser på arbetet/skolan	44	56	51	44	45	54	57	48	48	51	52
Läser på biblioteket	3	3	2	4	3	4	5	6	8	6	5
Köper lösnummer*	28	23	50	40	29	23	18	16	18	19	17
Läser på Internet**							3	5	8	12	14
Läser på kollektivtrafiken***								14	11	16	14
Antal svar	279	244	252	218	247	240	237	511	525	543	500

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. 1998 dubblades undersökningens storlek, därav ökningen i antal svar från detta år och vidare. Med regelbundna läsare avses personer som läser morgontidning minst en dag per vecka.

* Eget svarsalternativ från och med 1987.

** Eget svarsalternativ från och med 1997.

*** Eget svarsalternativ från och med 1998.

Det vanligaste sättet att skaffa tidningen bland regelbundna läsare som inte har någon prenumeration är via arbetet eller skolan. Att låna tidningen av bekanta är det sätt som är minst vanligt och som dessutom minskat de senaste åren. Däremot är det vanligare att läsa tidningen hemma hos bekanta. Det är inte många som väljer att läsa tidningen på biblioteket även om vi över tid kan se en viss ökning. Andelen som uppger att de köper tidningen som lösnummer har också minskat från 28 procent 1979 till 17 procent 2001 även om detta är det näst vanligaste sättet att skaffa tidningen på. 2001 är det lika många som uppger att man läser tidningen på Internet som på kollektivtrafiken. Andelen kollektivtrafikläsare har varit förhållandevis stabil sedan 1998 då frågan infördes. Andelen Internetläsare har dock sedan 1997, då denna fråga infördes, ökat med 11 procentenheter.

Tabell 24 Andelen regelbundna läsare vid olika tidpunkter under dagen, antal lästillfällen och genomsnittlig lästid 1979-2001 (procent, medelvärde och minuter)

	1979	1983	1987	1991	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Före klockan 8	66	68	64	62	60	60	60	61	57	61	61
Mellan klockan 8 och 12	25	31	30	28	32	31	32	34	33	37	33
Mellan klockan 12 och 17	15	18	16	14	15	16	12	14	17	17	16
Efter klockan 17	50	57	46	42	45	42	43	43	44	43	42
Genomsnittligt antal lästillfällen	1,56	1,74	1,56	1,46	1,52	1,49	1,47	1,52	1,51	1,58	1,52
Genomsnittlig lästid (minuter)	30,1	31,7	30,7	28,6	29,4	28,2	29,0	29,7	29,3	30,7	29,1
Antal svar	2135	2126	1530	1474	1466	1413	1399	1392	1688	1429	1429

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år. Med regelbundna läsare avses personer som läser morgontidning minst en dag per vecka.

Det senaste årets undersökning pekar på att de flesta av oss, precis som tidigare, fortsätter att läsa tidningen mest innan klockan åtta på morgonen och sedan efter fem på eftermiddagen, även om det sistnämnda minskat sedan början av 1980-talet. Den tid vi ägnar åt morgontidningen, ungefär en halvtimme per dag, har också varit stabil sedan 1979 liksom antalet lästillfällen som ungefär ligger på en och en halv gång per dag. Stabiliteten i siffrorna pekar på att morgontidningsläsandet för många människor är en vana som ingår i vardagens rutiner.

Tabell 25 Andelen prenumeranter som har funderat på att avsluta sin prenumeration 1993-2001 (procent)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Har inte funderat på att avsluta	74	75	70	71	70	73	72	74	72
Har funderat någon gång	18	18	21	20	20	17	19	17	18
Har funderat flera gånger	8	7	9	9	10	10	10	9	10
Summa procent	100	100	100	100	100	100	101	100	100
Antal svar	1267	1181	1209	1206	1140	1272	1234	1152	1193
Har funderat minst någon gång	26	25	30	29	30	27	29	26	28

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.
Andelen; *Har funderat minst någon gång* är en hopslagning av de som funderat någon gång och flera gånger.

Som vi kan se i tabell 25 är det relativt stabila siffror som visar andelen prenumeranter som funderat på att avsluta sin prenumeration. Sedan 1993 och fram till 2001 har andelen som funderat flera gånger ökat något från 8 till 10 procent. 2001 års undersökning visar att det är 28 procent av prenumeranterna som funderat minst någon gång på att avsluta sin prenumeration. Även om detta är en ganska stor andel har den tidigare varit något högre. Mellan 1995 och 1997 låg denna andel på ungefär 30 procent.

Tabell 26 Skäl som anges till varför man funderat på att avsluta sin prenumeration, bland prenumeranter 1993-2001 (procent)

	Funderat någon gång										Funderat flera gånger									
	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'93	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01		
Allt annat har blivit så dyrt	42	36	40	42	45	46	28	30	32	45	44	48	40	37	52	37	35	32		
Prenumerationspriset har höjts	28	27	30	32	24	21	22	26	26	26	27	31	24	25	18	19	22	29		
Jag har inte tid att läsa den	18	20	17	25	14	18	24	29	22	16	18	24	18	20	27	21	30	21		
Innehållet är inte tillräckligt bra	17	19	17	16	12	15	15	7	18	20	27	15	25	20	19	20	19	17		
Har tillgång till tidningen på arbete/skola	14	14	20	13	15	17	16	15	18	16	19	20	20	15	14	20	18	18		
Får lokal info från radio och TV	11	13	11	10	15	12	14	13	12	14	13	17	16	13	10	17	17	17		
För dålig bevakning av vad som händer i min kommun	9	13	7	7	8	6	7	6	9	14	7	8	5	12	9	9	9	8		
Tidningsutdelningen sköts dåligt	6	6	6	6	7	6	10	6	12	7	15	5	6	9	7	14	15	6		
Tidningen har blivit så förändrad	2	4	4	5	4	1	5	4	2	9	12	7	5	5	4	2	2	8		
Jag kan låna tidningen av bekant/granne	3	1	2	2	1	1	3	2	1	4	2	2	5	3	3	3	2	4		
Tidningens politiska linje passar mig inte	4	9	6	3	3	1	2	1	2	9	8	8	10	8	2	5	1	3		
Tidningen innehåller för lite annonser	2	2	2	0	2	1	2	1	-	2	1	2	1	3	1	0	1	-		
Tidningen innehåller för mycket annonser*	-	-	-	3	4	8	4	7	6	-	-	-	10	5	9	8	10	6		
Jag flyttade från orten	0	1	0	0	0	1	0	1	-	1	1	0	1	1	0	2	1	-		
Jag kan läsa tidningen på Internet**	-	-	-	-	3	6	7	8	6	-	-	-	-	2	4	4	16	8		
Jag kan läsa tidningen på kollektivtrafiken***	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	5	3	-	-		
Får de nyheter jag behöver från gratistidningar****	-	-	-	-	-	-	-	8	2	-	-	-	-	-	-	-	4	7		

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.
 * Svartalernativet finns med fr o m 1996 års SOM-studie.
 ** Svartalernativet finns med fr o m 1997 års SOM-studie.
 *** Svartalernativet finns med fr o m 1998 års SOM-studie.
 **** Svartalernativet finns med fr o m 2000 års SOM-studie.

De starkaste skälen till varför man funderat på att avsluta sin prenumeration har med ekonomiska faktorer att göra. Även om andelen som uppger att *allt annat blivit så dyrt* minskat de senaste åren är detta fortfarande den vanligast förekommande anledningen till att vilja upphöra med sin prenumeration. Det näst vanligaste skäl som anges är att *prenumerationspriset har höjts*. Att upphöra med sin prenumeration på grund av att tidningen skulle innehålla för lite annonser eller för att man istället kan läsa tidningen på kollektivtrafiken verkar inte vara starka

skäl. Gratistidningarna verkar inte heller ha någon större betydelse. Större andelen verkar vara relativt nöjda med tidningens lokala bevakning och dess distribution och uppger inte detta som något starkare skäl till funderingarna på att upphöra med sin prenumeration. 2000 års ovanligt höga andel (30 procent) som uppgav tidsbrist som ett skäl har år 2001 sjunkit till 21 procent. Även Internetläsning som skäl har minskat från 16 till 8 procent. Resultaten pekar bl.a. på att ekonomin har viss betydelse för om man väljer att ha en prenumeration eller inte (Se Eriksson, 2002, angående ekonomins betydelse för innehavet av en prenumeration).

Kvällstidningsläsning

Tabell 27 Andelen kvällstidningsläsare 1986-2001 (procent)

Totalt	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
6-7 dagar/vecka	19	21	21	21	18	19	15	13	14	13	11	11	11	11	11	10
3-5 dagar/vecka	19	20	19	17	17	21	18	16	18	17	15	14	15	19	16	18
1-2 dagar/vecka	24	23	23	22	21	22	22	24	25	27	26	27	27	27	28	26
Mer sällan/aldrig	37	35	38	39	43	38	45	47	42	44	49	49	46	44	45	47
Minst 1 dag/vecka	63	64	62	60	56	62	55	53	58	57	51	51	54	57	55	54
Andel trogna*	30	33	34	35	32	31	27	25	25	23	21	20	20	19	20	19
Aftonbladet	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
6-7 dagar/vecka	8	8	7	8	6	7	6	5	6	6	6	6	6	6	6	7
3-5 dagar/vecka	8	8	8	7	7	8	7	6	8	8	8	9	10	13	11	14
1-2 dagar/vecka	10	11	11	12	10	12	9	12	14	16	16	17	19	19	21	20
Mer sällan/aldrig	74	73	74	73	77	73	77	76	72	71	70	68	66	62	62	60
Minst 1 dag/vecka	26	27	26	27	23	27	22	23	28	30	30	32	34	38	38	41
Andel trogna*	29	27	30	26	26	27	22	22	21	20	19	19	16	16	15	17
Minst 1 d/v inkl. Internet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	41	44	48
Expressen	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
6-7 dagar/vecka	9	11	12	12	10	10	7	7	7	6	5	4	4	4	5	3
3-5 dagar/vecka	11	11	10	10	10	13	11	9	9	9	6	6	7	8	7	6
1-2 dagar/vecka	16	15	16	16	14	14	14	14	17	16	15	13	14	15	15	12
Mer sällan/aldrig	64	63	62	62	66	62	67	69	67	19	74	77	65	72	73	80
Minst 1 dag/vecka	36	37	38	38	34	37	32	30	33	31	26	23	25	27	27	21
Andel trogna*	25	30	32	32	29	27	22	23	21	19	19	17	17	15	19	14
Minst 1 d/v inkl. Internet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	26	30	29	24
GT/Kvällsposten	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
6-7 dagar/vecka	3	4	4	4	3	4	2	3	2	2	1	2	2	2	2	1
3-5 dagar/vecka	4	3	4	4	4	5	4	3	4	3	3	2	2	3	3	2
1-2 dagar/vecka	8	8	7	5	6	7	8	8	8	8	7	7	7	8	7	6
Mer sällan/aldrig	86	85	84	86	87	85	86	85	86	86	89	90	89	88	89	90
Minst 1 dag/vecka	15	15	15	13	13	16	14	14	14	13	11	10	11	12	11	10
Andel trogna*	20	27	27	31	23	25	14	21	14	15	11	15	19	17	18	10

Kommentar: Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

*Andelen trogna läsare utgörs av andelen som läser minst 6 dagar i veckan i procent av andelen som läser minst någon gång per vecka.

Totalt har andelen regelbundna kvällstidningsläsare, 3 till 7 dagar i veckan, minskat från 38 procent 1986 till 28 procent 2001. Den totala andelen icke-läsare har ökat med 10 procentenheter samtidigt som andelen trogna läsare sjunkit från 30 till 19 procent. Studerar vi de enskilda kvällstidningarna kan vi se att det endast är läsningen av Aftonbladet som uppvisar en positiv utveckling. Trots att andelen trogna läsare minskat med 12

procentenheter är det fortfarande Aftonbladet som har den högsta andelen trogna läsare jämfört med Expressen och GT/Kvällsposten. 2001 har Aftonbladet 17 procent trogna läsare, Expressen 14 procent och GT/Kvällsposten 10 procent. Under perioden 1986-2001 minskar läsningen av både Expressen och GT/Kvällsposten. 1986 läste 20 procent av befolkningen Expressen regelbundet (3 till 7 dagar i veckan) och 2001 var det endast 9 procent som gjorde det. Motsvarande siffra för GT/Kvällsposten var 7 procent 1986 och 3 procent 2001. Det är alltså relativt få som regelbundet läser Expressen och GT/Kvällsposten. Däremot har andelen regelbundna läsare av Aftonbladet sedan 1986 ökat från 16 till 21 procent. Aftonbladet är dessutom den enda kvällstidning där antalet icke-läsare minskat under denna tidsperiod, med 14 procent från 1986 till 2001. Under samma period har GT/Kvällspostens andel icke-läsare ökat med 4 procent och Expressens med 16 procent. Sedan 1998 ser vi även att kvällstidningarnas förekomst på Internet har betydelse för läsningen och då framförallt läsningen av Aftonbladet. Om man ser till skillnaden i kvällstidningsläsning minst en gång per vecka ökar Aftonbladets läsarskara med 7 procent om man inkluderar Internetläsarna. För Expressens läsandel har Internet inte lika stor betydelse (3 procent).

Tabell 28 Kvällstidningsläsning minst 3 dagar/vecka i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)

Ålder	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Totalt	38	41	40	38	35	40	33	29	32	30	26	25	26	30	27	28
15-19 år	46	50	48	42	38	48	38	28	39	30	25	30	26	32	27	32
20-29 år	42	46	44	42	38	47	39	30	32	33	24	19	25	31	32	30
30-39 år	41	39	43	36	33	38	35	31	30	30	30	24	26	33	28	32
40-49 år	39	40	41	45	37	44	33	31	36	30	29	30	27	27	27	26
50-59 år	41	42	32	40	38	39	33	32	30	30	24	23	28	34	28	27
60-75 år	30	33	28	31	30	33	26	23	27	24	21	22	25	23	23	21

Kommentar. Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Totalt 28 procent av befolkningen läser regelbundet en kvällstidning (minst 3 dagar per vecka). Detta är en siffra som sjunkit med 11 procentenheter sedan 1986. Merparten av dessa läsare återfinns i den yngre delen av befolkningen, mellan 15 och 40 år. Därefter sjunker kvällstidningsläsandet betydande och endast 21 procent av den äldsta befolkningen (60 till 75 år) läser regelbundet en kvällstidning. Det regelbundna kvällstidningsläsandet har dock över tid minskat inom samtliga åldersgrupper och då är det främst bland de yngre läsarna. 1986-87 läste drygt hälften av ungdomarna (15 till 19 år) regelbundet kvällstidningar. 2001 är det bara en tredjedel som gör det.

Tabell 29 Kvällstidningsläsning minst 3 dagar/vecka fördelat på kön, utbildning och subjektiv klass 1987-2001 (procent)

	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Kön															
Man	44	43	42	36	45	36	31	34	31	28	27	30	31	29	30
Kvinna	37	35	35	34	36	30	26	28	25	22	21	22	27	23	25
Utbildning															
Låg	*	40	*	40	43	39	31	36	32	27	29	31	34	29	31
Medel	*	41	*	40	46	33	32	31	31	29	23	28	31	29	30
Hög	*	33	*	28	29	22	19	22	19	18	14	15	19	19	19
Subj.klass															
Arbetare	46	46	45	41	44	38	35	38	34	29	31	33	37	32	34
Lägre tjänsteman	42	38	38	34	42	30	27	30	28	24	18	22	27	24	23
Högre tjänsteman	25	27	25	17	29	18	11	18	12	14	16	16	16	16	16
Egen företagare	43	39	44	38	40	36	33	32	28	29	28	27	29	32	32

Kommentar. Svenska medborgare mellan 15 och 75 år.

Män läser kvällstidningar i större utsträckning än kvinnor. Denna tendens ligger stabil över åren. Även om det vissa år endast är en skillnad på 4 procentenheter skiljer det sig med 12 procentenheter andra år. Samtidigt har kvällstidningsläsandet sjunkit i båda grupper (med 14 procent för männen och 12 procent för kvinnorna). Ett lika stabilt mönster framträder när man ser till grupper med olika hög utbildning över tid. De som har låg och medelhög utbildning läser i stort sett lika mycket medan de högt utbildade läser i ungefär 10 procents lägre utsträckning. Detta ser likadant ut år 2001 som det gjorde tolv år tidigare. Totalt har dock kvällstidningsläsandet minskat med ungefär 10 procent oavsett utbildningsnivå. Vad gäller förhållandet mellan kvällstidningsläsning och den klass man anser sig tillhöra har det dock skett vissa förändringar. Läsaandet har även här sjunkit i samtliga grupper. Minst har det dock sjunkit bland de högre tjänstemännen som år 2001 ligger på en obetydligt lägre nivå. För morgontidningsläsningen var det tvärtom de som stod för den största tillbakagången (se tabell 10). Bland arbetarna och de egna företagarna är det 12 procent färre som läser kvällstidningar 2001 än det var 1987. Den största förändringen har dock skett bland de lägre tjänstemännen som 1987 låg på ungefär samma nivå som arbetarna och egenföretagarna och 2001 ligger 10 procent lägre än dessa grupper. Detta innebär ett minskat kvällstidningsläsande på 19 procent.

Gratistidningar och Internet

Tabell 30 Läsning av gratistidningar/lokala annonsblad minst någon gång i veckan 1996-2001 (procent)

Läsning	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Minst någon gång i veckan	38	39	35	36	35	32

Kommentar: Boende i Sverige från 15 år och uppåt. Frågan är formulerad på olika sätt olika år:
1996 och 1997 ställdes frågan *Hur ofta brukar Du läsa något av följande: Lokalt annonsblad/gratistidning som innehåller nyheter?* Svaret angavs i intervallerna 6-7 dagar/vecka, 3-5 dagar/vecka, 1-2 dagar/vecka, mer sällan och aldrig.
1998 till 2001 ställdes frågan *Hur ofta brukar Du läsa något av följande: Annan gratistidning/lokalt annonsblad?* (frågan följer på frågor om andra tidningar). Svaret angavs i samma intervaller för respektive tidning som 1996 och 1997.

Ungefär en tredjedel av befolkningen läser en gratistidning minst någon gång i veckan. Sedan 1996 och fram till 2001 har läsaandet av gratistidningar minskat med 6 procentenheter, vilket ligger strax över felmarginalen. Det innebär att även om gratistidningsläsningen visar på en minskning får man ändå se de senaste åren som relativt stabila. Minskningen mellan 2000 och 2001 visar endast på tre procentenheter.

Tabell 31 Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till gratistidningsläsning 2001 (procent)

Morgontidningsläsning	Gratistidningsläsning		Kvällstidningsläsning	Gratistidningsläsning	
	< 1 dag/ vecka	Minst 1 dag/ vecka		< 1 dag/ vecka	Minst 1 dag/ vecka
< 1 dag/vecka	13	15	< 1 dag/vecka	48	39
1-2 dagar/vecka	3	4	1-2 dagar/vecka	25	28
3-5 dagar/vecka	19	18	3-5 dagar/vecka	17	21
6-7 dagar/vecka	64	63	6-7 dagar/vecka	10	13

Kommentar: Boende i Sverige från 15 år och uppåt. Metro ingår inte i Gratistidningsläsning.

Det finns inget tydligt samband mellan läsandet av gratistidningar och läsandet av morgon- och kvällstidningar. Siffrorna ser ungefär likadana ut oberoende av om man läser gratistidningar eller inte. Vi ser dock att de som läser gratistidningar minst en dag per vecka är något mer benägna att läsa kvällstidningar än de som inte gör det.

Tabell 32 Användning av nätnyheter bland regelbundna Internetanvändare 1998-2001 (procent)

	1998	1999	2000	2001
Regelbundna Internetanvändare	34	42	49	53
Nyheter på Internet (totalt)	41	46	49	52
Dagstidningar på Internet	35	41	42	46
Nyheter på Internet exkl. dagstidningar	15	18	29	22

Kommentar: Med regelbundna Internetanvändare avses andelen av den totala befolkningen som använder sig av Internet minst någon gång per vecka. Användare av nätnyheter är beräknat som andelen av de regelbundna Internetanvändarna som använder nätnyheter minst någon gång per vecka.

Att använda Internet blir allt vanligare. På bara fyra år, från 1998 till 2001, har de regelbundna Internetanvändarna ökat med 20 procent och börjar nu närma sig hälften av befolkningen. I ovanstående tabell kan vi se att användandet av nätnyheter ökat bland Internetanvändarna, totalt med 11 procentenheter sedan 1998. 2001 är det drygt hälften av dem som läser nyheter via Internet. Att läsa dagstidningar på Internet har också ökat med 11 procentenheter och 2001 är det 46 procent av Internetanvändarna som gör detta. När det gäller användningen av andra nyheter på nätet är ökningen inte lika stor – 7 procentenheter. Det senaste året visar dessutom på en minskning jämfört med året innan.

Tabell 33 Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till Internet-användning 2001 (procent)

Morgontidningsläsning	Internetanvändning			Kvällstidningsläsning	Internetanvändning		
	Mer sällan än någon gång i månaden/aldrig	Någon gång i månaden	Minst någon gång i veckan		Mer sällan än någon gång i månaden/aldrig	Någon gång i månaden	Minst någon gång i veckan
< 1 dag/vecka	14	13	12	< 1 dag/vecka	53	42	46
1-2 dagar/vecka	3	3	4	1-2 dagar/vecka	22	31	26
3-5 dagar/vecka	14	25	19	3-5 dagar/vecka	15	19	18
6-7 dagar/vecka	68	59	65	6-7 dagar/vecka	10	9	10

Kommentar: Boende i Sverige från 15 år och uppåt.

Här ser vi samma mönster som i förhållandet mellan dagspress- och gratistidningsläsande (se tabell 31). Det finns idag inget uppenbart samband mellan tidningsläsning och Internetanvändning. Andelen dagliga morgon- och kvällstidningsläsare är ungefär samma oavsett om man använder sig av Internet eller inte. Att så många av de dagliga morgontidningsläsarna sällan eller aldrig använder sig av Internet har rimligtvis sin förklaring i att de till stor del utgörs av den äldre delen av befolkningen.

Tabell 34 Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till nätnyhetsanvändning 2001 (procent)

Morgontidningsläsning	Nätnyhetsanvändning	Kvällstidningsläsning	Nätnyhetsanvändning
	Minst någon gång i veckan		Minst någon gång i veckan
< 1 dag/vecka	35	< 1 dag/vecka	38
1-2 dagar/vecka	13	1-2 dagar/vecka	27
3-5 dagar/vecka	13	3-5 dagar/vecka	22
6-7 dagar/vecka	38	6-7 dagar/vecka	13

Kommentar: Boende i Sverige från 15 år och uppåt., totalt 593 personer.

Sambandet mellan kvällstidningsläsning och nätnyhetsanvändning är tydligt. Ju mindre benägen man är att läsa kvällstidningar desto mer benägen är man att använda sig av Internets nyhetstjänster. Förhållandet mellan nätnyhetsanvändande och morgontidningsläsande är dock lite mer komplicerat. De största grupperna nätnyhetsanvändare återfinns delvis bland de som läser morgontidningar dagligen och dels bland de som sällan eller aldrig läser morgontidningar. En trolig förklaring till detta är att det totala Internetanvändandet är högre i vissa grupper än för den stora allmänheten. Dessa grupper består dels av de morgontidningsläsande högutbildade och högre tjänstemännen, men samtidigt även av de icke-läsande ungdomarna.

Slutord

Trots det enorma medieutbudet på marknaden fortsätter vi att vara vår vana trogen. Vi läser idag dagstidningar i ungefär samma utsträckning som för femton år sedan. Under 1990-talets omvälvningar inom medievärlden och ekonomiska kriser såg vi en minskning av dagtidningsläsningen i Sverige. Många befarade då att papperstidningen var på väg att ersättas av nya medier och att vi alla snart skulle läsa våra nyheter på Internet. Idag när vi sitter med facit i hand vet vi att så inte är fallet.

De nya mediernas fruktade intåg har lämnat den traditionella dagspressen i stort sett oskadd. Visserligen är dagstidningsläsandet något svagare i Sverige idag än det var på åttiotalet, men detta har större samband med samhället och ekonomin än mediekonkurrensen. Vid lågkonjunkturer minskar andelen läsare, men Internet, morgon-TV och gratistidningar påverkar i stort sett inte alls huruvida man läser morgon- och kvällstidningar. Idag finns det heller ingenting som tyder på att våra läsvanor skulle vara på väg att förändras under de kommande åren. Vi ser exempelvis inte att den ökade användningen av Internet har påverkat våra läsvanor. Istället verkar det vara så att det ökade utbudet av medier leder till en överlag ökad mediekonsumtion. Våra läsvanor består alltså i stort sett. Därmed inte sagt att stabiliteten i läsvanestudierna enbart visar positiva utvecklingstendenser. En *önskvärd* förändring i samhället skulle exempelvis vara att klyftan mellan de resurstarkas och de resurssvagas läsvanor minskade. Så är dock inte fallet.

Bilaga

De flesta tabeller i denna rapport baseras på urvalet ”svenska medborgare 15-75 år”. Fortsättningsvis kommer dagspresskollegiet att använda totalurvalet, det vill säga ”boende i Sverige 15 år och uppåt”. Detta har ingen direkt betydelse för undersökningsresultaten utan är snarast av metodologiskt intresse. Nedanstående tabeller kan vid en jämförelse med tidigare tabeller i rapporten bekräfta detta.

Tabell 35 Morgontidningsläsningsfrekvens med totalurval (procent)

År	< 1 d/v	1-2 d/v	3-4 d/v	5 d/v	6-7 d/v	Minst 5 d/v	Antal svar
1986	10	4	9	9	69	78	1624
1987	8	4	8	8	72	80	1673
1988	8	3	8	9	72	81	1643
1989	8	3	8	9	72	81	1578
1990	9	4	6	10	71	81	1582
1991	10	4	8	9	70	79	1573
1992	10	5	10	10	66	76	1889
1993	12	5	9	8	65	73	1857
1994	11	5	9	10	65	75	1704
1995	10	5	9	10	66	76	1777
1996	13	6	11	8	62	70	1779
1997	13	5	9	10	63	73	1754
1998	13	3	9	10	65	75	3561
1999	13	3	8	10	65	75	3503
2000	12	4	9	10	65	75	3546
2001	12	3	9	9	65	75	3638

Tabell 36 Andel prenumeranter av totalurvalet (procent)

År	Prenumeranter
1986	78
1987	80
1988	81
1989	79
1990	77
1991	77
1992	77
1993	75
1994	77
1995	76
1996	74
1997	73
1998	71
1999	73
2000	71
2001	71

Referenser

Eriksson, Therese (2002) Vanans makt – tidningsvanor 2001, i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red) *Det våras för politiken*. Göteborg: SOM-institutet

Jansson, André (1998) Dagstidningsläsningen går upp – men ändå inte, i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red) *Opinionsambället*. Göteborg: SOM-institutet

Tabellförteckning

Tabell 1	Andel dagstidningsläsare morgon- och/eller kvällstidningsläsning 1986-2001 (procent)
Tabell 2	Dagstidningsläsning (morgon- och/eller kvällstidningsläsning) i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)
Tabell 3	Regelbundenhet i morgontidningsläsning 1985-2001 (procent)
Tabell 4	Regelbundenheten i morgontidningsläsning inklusive och exklusive Metro 1999.-2001 (procent)
Tabell 5	Andelen morgontidningsläsare minst 5 dagar/vecka i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)
Tabell 6	Andelen morgontidningsläsare 6-7 dagar i veckan i olika åldersgrupper 1985-2001 (procent)
Tabell 7	Morgontidningsläsning i olika åldersgrupper 1997-2001 (procent)
Tabell 8	Morgontidningsläsning efter kön 1995-2001 (procent)
Tabell 9	Morgontidningsläsning efter sysselsättning 1995-2001 (procent)
Tabell 10	Morgontidningsläsning efter subjektiv klass 1996-2001 (procent)
Tabell 11	Morgontidningsläsning efter boendeort 1996-2001 (procent)
Tabell 12	Morgontidningsläsning efter politiskt intresse 2001 (procent)
Tabell 13	Morgontidningsläsning bland prenumeranter och icke-prenumeranter 1995-2001 (procent)
Tabell 14	Morgontidningsläsning i relation till radiolyssnande, TV-tittande och Internet-innehav 2001 (procent)
Tabell 15	Morgontidningsläsning i relation till tittande på olika TV-kanaler 2001 (procent)
Tabell 16	Morgontidningsläsning i relation till tittande på TV-nyheter 2001 (procent)
Tabell 17	Morgontidningsläsning i relation till tittande på regionala nyheter 2001 (procent)
Tabell 18	Morgontidningsläsning i relation till morgon-TV-tittande 2001 (procent)
Tabell 19	Morgontidningsläsning i relation till lyssnande på olika radiokanaler 2001 (procent)
Tabell 20	Den totala andelen prenumeranter samt andelen prenumeranter bland de tegelbundna läsarna 1979-2001 (procent)

Tabell 21	Andelen svenskar med hushållsprenumeration, uppdelat i olika åldersgrupper 1997-2001 (procent)
Tabell 22	Andelen svenskar med hushållsprenumeration, efter subjektiv klass 1995-2001 (procent)
Tabell 23	Olika sätt att anskaffa tidningen bland regelbundna läsare som inte är prenumeranter 1979-2001 (procent)
Tabell 24	Andelen regelbundna läsare vid olika tidpunkter under dagen, antal lästillfällen och genomsnittlig lästid 1979-2001 (procent, medelvärde och minuter)
Tabell 25	Andelen prenumeranter som har funderat på att avsluta sin prenumeration 1993-2001 (procent)
Tabell 26	Skäl som anges till varför man funderat på att avsluta sin prenumeration, bland prenumeranter 1993-2001 (procent)
Tabell 27	Andelen kvällstidningsläsare 1986-2001 (procent)
Tabell 28	Kvällstidningsläsning minst 3 dagar/vecka i olika åldersgrupper 1986-2001 (procent)
Tabell 29	Kvällstidningsläsning minst 3 dagar/vecka fördelat på kön, utbildning och subjektiv klass 1987-2001 (procent)
Tabell 30	Läsning av gratistidningar/lokala annonsblad minst någon gång i veckan 1996-2001 (procent)
Tabell 31	Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till gratistidningsläsning 2001 (procent)
Tabell 32	Användningen av nätnyheter bland Internetanvändare 1998-2001 (procent)
Tabell 33	Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till Internetanvändning 2001 (procent)
Tabell 34	Morgontidningsläsning respektive kvällstidningsläsning i relation till nätnyhetsanvändning 2001 (procent)
Tabell 35	Morgontidningsläsningsfrekvens med totalurval (procent)
Tabell 36	Andel prenumeranter av totalurvalet (procent)